

Co-funded by
the European Union

Projektet AMIR (101140907 – AMIR – AMIF-2023-TF2-AG-CALL)
medfinansieras av Europeiska unionen genom Asyl-, migrations- och
integrationsfonden (AMIF)

De åsikter och ståndpunkter som uttrycks är dock enbart författarnas
och återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska unionens eller Europeiska
kommissionens. Varken Europeiska unionen eller Europeiska kommissionen
kan hållas ansvariga för dem.

DEL A:
KUNSKAPSBAS OCH
TEORETISKT RAMVERK

MODUL 1: INTRODUKTION

VÄLKOMMEN & PROJEKTÖVERSIKT

Välkommen till AMIR:s utbildningspaket! Innan vi går in på specifika verktyg och metoder, låt oss ta ett steg tillbaka och titta på helheten.

AMIR-projektet skapades för att stärka integrationen av tredjelandsmedborgare (TCN) genom att stödja samarbetet mellan kommuner, regionala myndigheter och tjänsteleverantörer. Integration är inget som en aktör kan göra ensam. Det är ett gemensamt ansvar. Offentliga institutioner, frivilligorganisationer, lokala samhällen och migranterna själva spelar alla en avgörande roll.

EU:s handlingsplan för integration och inkludering 2021–2027 påminner oss om att lokala myndigheter ofta står i frontlinjen för integrationsarbetet. Det är de som ser till att nyanlända kan få tillgång till tjänster, övervinna ojämlikheter och känna tillhörighet. Men i praktiken saknar kommuner och tjänsteleverantörer ibland verktygen, kunskapen eller samordningen som krävs för att detta ska fungera.

Det är här AMIR kommer in. Projektet syftar till att fylla dessa lokala kapacitetsluckor genom att erbjuda utbildning, praktisk vägledning och ett antal verktyg som kan hjälpa till att omsätta EU:s och nationella ramverk i det dagliga lokala arbetet.

CENTRALA UTMANINGAR SOM BEHANDLAS

Baserat på den forskning som genomförts inom ramen för AMIR-projektet i Italien, Spanien, Grekland, Cypern, Tyskland, Sverige, Ungern och Frankrike vet vi att det finns återkommande utmaningar som tredjelandsmedborgare möter. Vi går nu vidare till en närmare genomgång av dessa centrala utmaningar, då de har analyserats utförligt i forskningsrapporten från AMIR-projektet, *A Transnational Analysis of Barriers, Best Practices, and Migrant Voices Across Eight EU Member States* (2024).

1. Bostäder

På Cypern handlar de största bostadsrelaterade problemen för tredjelandsmedborgare främst om bristande ekonomisk tillgänglighet. Många arbetar i lågavlönade yrken (t.ex. jordbruk, byggsektorn, hotell- och restaurangbranschen) som inte täcker de höga hyreskostnaderna. Detta leder till trångbodda och undermåliga boendeförhållanden med hälso- och säkerhetsrisker. TCN utsätts också ofta för fördomar eller avslag på grund av nationalitet eller migrationsstatus. Även villiga hyresvärdar kan frukta reaktioner

från grannar eller lokalsamhället. Slutligen gör begränsad grekisk- eller engelskkunskap det svårt att kommunicera med hyresvärdar, förstå hyresavtal eller navigera på den formella bostadsmarknaden, vilket tvingar många att förlita sig på informella nätverk och frivilligorganisationer.

I Frankrike har flyktingar och asylsökande ofta svårt att få ett stabilt boende. Det begränsade antalet platser i det nationella mottagningssystemet innebär att många måste vänta i månader eller år innan de får ett eget boende. Administrativa förseningar vid utfärdandet av uppehållstillstånd och oenhetliga rutiner mellan prefekturer försvårar uthyrningen, eftersom hyresvärdar och byråer ofta vägrar tillfälliga eller provisoriska handlingar. Även flyktingar med arbete möter hinder när det gäller tillgång till socialt boende, som är bristfälligt och prioriteras för familjer framför ensamstående vuxna. Program som AGIR och tillfälliga boendecenter erbjuder stöd, men när stödet upphör möter många flyktingar luckor i de lokala socialtjänsterna och riskerar hemlöshet eller långvarig instabilitet.

I Tyskland är bostadsfrågan fortsatt en av de största utmaningarna för TCN. Den pågående bostadsbristen i större städer som Berlin och München leder till mycket begränsad tillgång på prisvärda hyresbostäder, vilket skapar hård konkurrens och gör det svårt för många migranter – särskilt kvinnor och familjer – att få ett stabilt boende. Höga byråavgifter, upptrissade hyror och krav på arbetsgivarintyg eller stabil inkomst utgör betydande hinder för nyanlända med osäker migrationsstatus eller små besparingar. Personer från länder utanför EU möter dessutom utbredd diskriminering, där hyresvärdar kan använda språksvårigheter eller kulturella fördomar som ursäkt för att neka hyresgäster och därmed begränsa tillgången till attraktiva bostadsområden.

I Grekland är bostäder en av de mest akuta frågorna för TCN. Många stöter på ekonomiska hinder på den privata hyresmarknaden, medan andra möter direkt diskriminering från hyresvärdar. Övergången från program som ESTIA (akutboende för asylsökande) till HELIOS (integrations- och hyresstöd) och därefter till privat hyra är ofta bristfällig, vilket gör människor sårbara för hemlöshet eller trångboddhet.

Prisvärda och stabila bostäder är en av de största utmaningarna för tredjelandsmedborgare i Ungern. Migranter utanför EU är till stor del uteslutna från statliga sociala bostadsprogram och måste förlita sig på den privata hyresmarknaden, där höga hyror, krav på förhandsbetalning och omfattande diskriminering från hyresvärdar skapar stora hinder. Många hyresvärdar vägrar migranter direkt, med hänvisning till stereotyper, rädsla för obetalda skatter eller administrativ börda. Detta tvingar migranter, särskilt familjer, in i informella och instabila boenden utan rättsligt skydd, vilket ökar risken för vräkning och exploatering.

Tillgången till bostäder är fortsatt en av de mest akuta utmaningarna för tredjelandsmedborgare i Italien. Höga hyror, uppblåsta byråavgifter och brist på tillgängliga bostä-

der begränsar möjligheterna för migranter, särskilt kvinnor, familjer och ensamstående föräldrar. Även migranter med stabila anställningskontrakt nekas ofta lägenheter på grund av hyresvärdars misstro eller diskriminering; annonser med text som ”endast italienare” eller ”inga utlänningar” förekommer fortfarande. Bostadskrisen förvärras av att hyresvärdar prioriterar turistryror samt av bristande koppling mellan mottagnings-systemet (SAI) och den ordinarie bostadsmarknaden. När mottagningsstödet upphör faller många migranter in i osäkra eller exploaterande boendelösningar, vilket ökar risken för illegala nätverk. Språkhinder, begränsade besparingar och byråkratiska processer förvärrar ytterligare situationen.

Tillgången till prisvärda och trygga bostäder är en av de största utmaningarna för migranter i Spanien. I större städer som Madrid och Barcelona gör höga hyror, låga löner och strikta krav från hyresbyråer det nästan omöjligt för TCN – särskilt kvinnor och familjer – att hitta boende. Diskriminering från hyresvärdar och byråer är utbredd, framför allt mot migranter från Afrika och Latinamerika, där många får höra direkt att bostaden inte är tillgänglig för ”utlänningar”. Detta tvingar vissa migranter till trångbodda eller undermåliga bostäder, illegala uthyrningar, ockuperade byggnader eller härbärgen, där de riskerar bedrägerier och exploatering. Familjer med barn lever ofta i extrem fattigdom utan varmvatten eller uppvärmning.

Tredjelandsmedborgare i Sverige möter betydande bostadsutmaningar, särskilt i städer som Stockholm, Göteborg och Malmö. Långa köer, höga hyror och diskriminering mot personer med utländska namn begränsar tillgången till hyreslägenheter, vilket leder till trångboddhet eller hemlöshet. Ensamkommande som fyller 18 år och lämnar boenden står under särskilt hård press att snabbt hitta eget boende. Frivilligorganisationer och kyrkor erbjuder akuthjälp och delat boende, men efterfrågan är större än tillgången.

2. Sysselsättning

Asylsökande på Cypern möter betydande hinder för att komma in på arbetsmarknaden. De måste genomgå en obligatorisk väntetid på nio månader innan de får arbeta och är ofta begränsade till sektorer med dokumenterad arbetskraftsbrist, såsom jordbruk, byggnation och städning, oavsett deras kvalifikationer. Många tredjelandsmedborgare (TCN) har högre utbildningsnivå och värdefull erfarenhet, men den långsamma och komplicerade processen för erkännande av utländska kvalifikationer begränsar kraftigt deras tillgång till kvalificerade arbeten, vilket leder till utbredd underanställning och frustration. Språkliga hinder förstärker dessa utmaningar ytterligare, eftersom grekiska ofta krävs även för lågstatusjobb, medan tillgången till formella grekiska språkkurser är begränsad. Detta minskar anställningsbarheten och avskräcker arbetsgivare från att anställa TCN. Dessutom möter migrantkvinnor och ensamstående föräldrar särskilda svårigheter på grund av höga eller otillgängliga kostnader för

barnomsorg och dåliga transportförbindelser, vilket begränsar deras möjligheter att ta arbetstillfällena. Slutligen bidrar stigma, stereotyper och tidigare negativa erfarenheter till arbetsgivares tveksamhet, vilket gör det ännu svårare för TCN att få rättvisa och stabila jobb.

Flyktingar upplever ofta ett "glastak" på den franska arbetsmarknaden. Språkrav, särskilt den låga A1-nivån som eftersträvas i det republikanska integrationskontraktet, gör dem oförberedda för arbete även i sektorer med arbetskraftsbrist, medan bristen på tillgång till franskakurser under asylprocessen fördröjer integrationen. Erkännande av utländska kvalifikationer är långsamt eller omöjligt i reglerade yrken (som medicin eller farmaci), vilket leder till utbredd underanställning och "social degradering". Kvinnliga flyktingar möter ytterligare hinder såsom brist på barnomsorg, könsrelaterade familjeroller och svårigheter att orientera sig i det offentliga rummet.

Trots att Tyskland aktivt försöker attrahera kvalificerad arbetskraft, möter tredjelandsmedborgare fortfarande ihållande hinder för rättvis arbetsmarknadsintegration. Icke-EU-migranter har högre arbetslöshet, lägre löner och större jobbosäkerhet än infödda tyskar. Begränsade tyskkunskaper, långsamt eller komplext erkännande av utländska kvalifikationer, tillfälliga uppehållsstatusar och diskriminering förstärker problemen. Som ett resultat är många TCN, trots hög utbildning, överrepresenterade i lågkvalificerade sektorer såsom byggnation, hotell och restaurang, jordbruk eller hushållsarbete, där löner och trygghet är minimala. Kvinnor möter ytterligare svårigheter på grund av könsrelaterade ansvarsområden och begränsad tillgång till barnomsorg. Även om TCN i Grekland har laglig tillgång till arbetsmarknaden är deras verklighet långt ifrån jämlik. Språkliga hinder, begränsat erkännande av kvalifikationer och kompetensmissmatchar utgör stora hinder. Informellt eller osäkert arbete är vanligt, särskilt inom sektorer som jordbruk och byggnation. För många kvinnor begränsar familjeansvar och brist på riktad stöd åtkomsten till stabila jobb.

Migranter i Ungern möter betydande hinder för rättvis arbetsmarknadsintegration. Arbetsgivarspecifika tillstånd binder migranter till ett enda företag, vilket ökar sårbarheten för exploatering och minskar arbetsmobiliteten. Erkännande av utländska kvalifikationer är långsamt och komplicerat, vilket tvingar kvalificerade migranter, inklusive dem som utbildats i Ungern genom stipendieprogram, till låglönejobb inom sektorer som hotell- och restaurang, tillverkning och kundservice. Flytande ungerska krävs för de flesta yrken, men det finns få kostnadsfria språkkurser kopplade till arbetsmarknadsvägar, vilket begränsar tillgången till mer kvalificerade arbeten. Migrantkvinnor möter ytterligare utmaningar på grund av barnomsorgsansvar och brist på stödstrukturer.

Migranter utgör en betydande del av Italiens arbetskraft (över 2,3 miljoner utländska arbetare, motsvarande 10 % av den totala sysselsättningen), men de möter ändå ihållande segmentering och utsatthet på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bland invand-

rare (14 %) är nästan dubbelt så hög som bland italienare (7,8 %), och endast 8,7 % av de utländska arbetarna har kvalificerade arbeten. Många högkvalificerade migranter, inklusive läkare, ingenjörer och lärare, kan inte utöva sina yrken på grund av långsamt och kostsamt erkännande av utländska kvalifikationer, vilket tvingar dem in i låglöne-sektorer som jordbruk, byggarbete, hushållsarbete och hotell och restaurang.

Kvinnor möter dubbel diskriminering (kön och etnicitet), förstärkt av barnomsorgsansvar och begränsad stödstruktur. Migranter stöter också på diskriminering på arbetsplatserna (rapporterat av 30 % av invandrare) och utbredd arbetskraftsexploatering, särskilt "caporalato" (illegal arbetsförmedling) inom jordbruk och byggnation, vilket påverkar uppskattningsvis 180 000 migranter.

Trots Spaniens rättsliga reformer som syftar till att påskynda arbetstillstånd och förbättra tillgången till arbetsmarknaden, möter migranter fortfarande byråkratiska förse-ningar, instabila dokument och brist på erkännande av utländska kvalifikationer. Detta fångar många i informella, osäkra jobb med låga löner, utan skydd och med begränsade möjligheter till progression. Språkbarriärer, särskilt i regioner med samspråk som katalanska eller baskiska, begränsar tillgången även till lågkvalificerade arbeten. Högkvalificerade migranter uttrycker frustration över att inte kunna använda sina examina, medan kvinnor, särskilt från Sydasien och Latinamerika, ofta hänvisas till hushållsarbete och omsorgsroller.

Arbetsmarknadsintegrationen för TCN i Sverige förblir svår. Språkbarriärer, långsamt erkännande av utländska kvalifikationer, diskriminering på arbetsplatserna och osäkra uppehållstillstånd begränsar tillgången till stabila och kvalificerade arbeten. Statliga program som Etableringsprogrammet, praktikplatser och subventionerad anställning erbjuder stöd, medan civilsamhällesorganisationer som AVANTI och Mötesplats Otto erbjuder kombinerad språkundervisning, kompetensutveckling och arbetsförberedande insatser. Rättsliga och byråkratiska hinder fortsätter dock att begränsa långsiktiga jobbmöjligheter.

3. Finansiell kompetens och tjänster

TCN på Cypern möter betydande utmaningar när det gäller tillgång till finanstjänster. Strikta dokumentationskrav och krav på "Know Your Customer" (KYC) hindrar många, särskilt asylsökande och flyktingar, från att öppna bankkonton. Detta skapar allvarliga svårigheter att betala hyra och räkningar, vilket ökar deras sårbarhet för vräkning och tvingar dem in i informella lösningar. Dessutom finns det mycket få finansiella utbildningsprogram anpassade till migranternas behov, vilket lämnar dem utan nödvändig kunskap om budgetering, sparande eller att bygga kredit på kulturellt och språkligt lämpliga sätt. Som ett resultat kan många TCN inte uppnå ekonomiskt oberoende och måste förlita sig starkt på informella nätverk för ekonomiskt stöd. Detta beroende

ökar deras utsatthet för exploatering och fördjupar ekonomisk instabilitet, vilket ytterligare begränsar deras förmåga att integreras i det cypriotiska samhället.

Medan det franska systemet garanterar vissa rättigheter för flyktingar, finns det en påtaglig brist på anpassat stöd för finansiell kompetens. Administrativa fel på den digitaliserade ANEF-plattformen leder ofta till förlorade rättigheter, fördröjda sociala förmåner och till och med förlust av arbetsrättigheter. Utan permanent uppehållstillstånd eller stabil inkomst kan många flyktingar inte uppfylla hyresvärdars eller bankers dokumentationskrav, vilket försvårar att öppna konton eller hantera hyresbetalningar. Det finns mycket få strukturerade program som lär ut budgetering, kreditbyggande eller finansiell förvaltning anpassad till flyktingars behov, vilket gör många beroende av NGO:er eller informella nätverk och ökar deras sårbarhet för exploatering och ekonomisk osäkerhet.

Även om Tysklands välfärdsstat erbjuder mer omfattande förmåner än många andra EU-länder, stöter TCN, särskilt de med tillfällig eller osäker migrationsstatus, på administrativa och ekonomiska hinder. Att navigera på digitaliserade ANEF-liknande plattformar och uppfylla byråkratiska krav leder ofta till förseningar eller förlust av rättigheter, vilket skapar luckor i inkomststöd eller arbetslöshetsförmåner. Utan permanent uppehållstillstånd eller stabil anställning har många TCN svårt att uppfylla bankers dokumentationskrav för att öppna konton eller säkra kredit, vilket kan komplicera hyresbetalningar och fördjupa ekonomisk sårbarhet.

Många migranter har svårt att få tillgång till banktjänster eller finansiella verktyg. Byråkratiska hinder som att skaffa AFM, AMKA eller PAAYPA (skatte- och socialförsäkringsnummer) kan försena integration på arbetsmarknaden och i bostadsfrågor. Förtroendet för finansiella institutioner är ofta lågt, särskilt för dem som kommer från sammanhang där banktjänster var otillgängliga eller opålitliga. Utan finansiell kompetens kan även de som arbetar förbli exkluderade från stabila bostäder och långsiktig planering.

Till skillnad från bostäder och sysselsättning får finansiell inkludering liten direkt politisk uppmärksamhet i Ungern. Migranter saknar ofta tydlig information om sina rättigheter till förmåner, lån eller finansiellt stöd, och det finns nästan inga strukturerade program för finansiell kompetens anpassade till deras behov. Utan permanent uppehållstillstånd eller stabil anställning har många svårt att uppfylla bankers dokumentationskrav, vilket försvårar att öppna konton, betala hyra formellt eller få tillgång till kredit. Detta gör TCN starkt beroende av informella nätverk eller NGO:er för ekonomiskt stöd, vilket ökar sårbarheten för exploatering och ekonomisk instabilitet.

Medan Italiens nationella integrationsplan betonar bostäder, sysselsättning och språk, är finansiell inkludering underutvecklad. Migranter har ofta svårt att uppfylla bankers dokumentationskrav, vilket fördröjer tillgången till grundläggande banktjänster, lån eller hyresgarantier. Begränsade besparingar på grund av låga löner, remitteringsskyldig-

heter och initiala migrationsskulder försvårar ytterligare långsiktig planering och bostadsstabilitet. Många TCN saknar också kunskap om rättigheter, digitala verktyg (t.ex. SPID) och lokala subventioner, vilket leder till administrativa misstag eller skulder. Att navigera i Spaniens finansiella system är en stor utmaning för många migranter. TCN möter ofta höga bankavgifter, begränsad tillgång till pålitlig rådgivning och exploaterande praxis från finansiella institutioner. Utan tillräcklig information om kredit, sparande eller överföringar hamnar många i skulder eller informella finansiella arrangemang, vilket ökar sårbarheten för bedrägerier och exploatering. Medlemmar i samhällen noterar en brist på strukturerade finansiella utbildningsprogram, särskilt för de mest utsatta grupperna, såsom ensamstående mödrar och odokumenterade migranter. Slutligen är det utmanande för många migranter att navigera i Sveriges digitaliserade välfärds- och banksystem. Begränsade språkkunskaper och digital kompetens, komplexa procedurer för förmåner och låg finansiell kompetens hindrar självständig ekonomisk förvaltning. NGO:er erbjuder ibland vägledning om budgetering, banktjänster och digital åtkomst, men systematiska, storskaliga finansiella utbildningsprogram för migranter saknas.

GUIDE FÖR ANVÄNDNING AV UTBILDNINGSPAKETET

Detta paket är en flexibel utbildningsresurs avsedd för flera leveransformat:

- Fysiska utbildningssessioner med kommunala och regionala tjänstepersoner
- Utbildning-av-tränare (ToT) initiativ på lokal nivå
- Workshops och seminarier ledda av kommuner eller NGO:er

Det kan användas som ett fristående verktygspaket eller integreras i bredare utbildningsinsatser inom nationella eller EU-finansierade program.

UTBILDNINGSMETOD

Utbildningspaketet är utformat med följande metodologiska principer:

- **Evidensbaserad design:** Innehållet utvecklades utifrån fältforskning, juridiska och politiska genomgångar samt aktivt bidrag från intressenter. Detta säkerställer att utbildningen är förankrad i praktiska realiteter och svarar på faktiska behov som identifierats i olika kontexter.
- **Förankrad i juridiska/politiska ramverk:** Paketet överensstämmer med EU:s integrationspolitik samt nationell lagstiftning gällande bostäder, tillgång till arbetsmarknaden och finansiell inkludering. Genom detta får deltagarna vägledning som är både aktuell och direkt tillämplig i deras professionella miljöer.
- **Interkulturellt perspektiv:** Stor vikt läggs vid kulturell ödmjukhet och respekt för mångfald, vilket säkerställer att olika perspektiv erkänns och värderas. Migranternas röster och levda erfarenheter integreras i utformningen av tjänster

och insatser, vilket förstärker inkludering och relevans.

- **Högt interaktivt:** Metodiken främjar aktivt engagemang genom scenariobaserade simuleringar, rollspel, diskussionsverktyg och praktiska övningar. Dessa inslag gör att deltagarna kan hantera komplexiteten i verkliga situationer, vilket gör lärandeprocessen dynamisk, praktisk och tillämplig.

ÖVERGRIPANDE LÄRANDEMÅL

Efter genomförd utbildning kommer deltagarna att:

- Ha utvecklat förståelse för de multidimensionella hinder som TCN möter inom bostäder, arbetsmarknad och finansiella system;
- Kunna identifiera relevanta EU- och nationella juridiska ramverk och tillämpa dem i lokal policyskapande och tjänsteleverans;
- Kunna analysera och reagera på systemiska utmaningar såsom diskriminering, överkomlighet eller institutionell partiskhet;
- Visa förmåga att utforma och genomföra inkluderande och responsiva lokala lösningar, policyer eller outreach-strategier;
- Uppvisa effektiva kommunikationsfärdigheter med TCN-samhällen för att bygga förtroende och säkerställa kulturellt kompetent tjänsteleverans;
- Visa kompetens i att underlätta tvärsektoriellt samarbete mellan lokala aktörer, inklusive bostadsleverantörer, arbetsgivare, banker och NGO:er.

NAVIGERING I VERKTYGSPAKETET

Användare finner paketet uppdelat i två huvudsakliga delar:

- **Del A:** Kunskapsbas och teoretiskt ramverk, som inkluderar bakgrundsinformation, juridisk kontext och konceptuell förankring.
- **Del B:** Tillämpad praktik och utveckling av mjuka färdigheter, som innehåller interaktiva sessioner om bostäder, arbetsintegration, finansiell kompetens och antidiskriminering.

Varje session innehåller:

- En introduktion till ämnet
- Interaktiva aktiviteter för erfarenhetsbaserat lärande
- Resurser och verktyg för tränare
- Nationell juridisk referens (om tillämpligt)
- Förslag på resurser och referenser enligt APA-stil

Detta flexibla format möjliggör för tränare och beslutsfattare att anpassa innehållet till sina specifika lokala realiteter, deltagarnas behov och profiler, samt praktiska begränsningar i utbildningsmiljön, vilket säkerställer både relevans och effektivitet.

MODUL 2: JURIDISKT OCH POLITISKT RAMVERK

SYFTE MED MODULEN:

Att ge deltagarna en solid förståelse för de juridiska och politiska ramverken på EU- och nationell nivå som formar integrationen av tredjelandsmedborgare (TCNs), samt att bygga kapacitet att tillämpa dessa ramverk i planering och tjänsteleverans på lokal nivå på ett rättighetsbaserat, inkluderande och icke-diskriminerande sätt.

LÄRANDEMÅL

I slutet av denna modul kommer deltagarna att:

- Ha förvärvat förståelse för de centrala EU-juridiska och politiska ramverken som formar integration av tredjelandsmedborgare (TCNs);
- Visa förmåga att identifiera och tolka nationella lagar och förordningar som rör TCNs tillgång till bostäder, arbete och finansiella tjänster;
- Ha medvetenhet om de specifika roller och ansvar som kommunala och regionala myndigheter har i att stödja TCN-integration;
- Demonstrera kapacitet att navigera juridiska skyldigheter och mänskliga rättighetsstandarder vid planering och leverans av lokala tjänster;
- Visa engagemang för att främja inkluderande, icke-diskriminerande metoder i linje med EU:s rättsprinciper och internationella åtaganden.

ENHET 1: VAD ÄR DET JURIDISKA RAMVERKET FÖR TCN-INTEGRATION?

DEFINITION:

TCN-integration avser processen att möjliggöra för icke-EU-medborgare att delta fullt ut och jämlikt i värdsamhällets ekonomiska, sociala och civila liv. Detta kräver att juridiska, strukturella och samhällseliga hinder tas bort samt att lokala myndigheter och tjänsteleverantörer aktivt stöder integrationen.

EU:S JURIDISKA RAMVERK FÖR INTEGRATION (KMOP)

EU har utvecklat ett omfattande sett av horisontella juridiska instrument och policystrategier som vägleder medlemsstaterna i integrationen av TCNs. EU har nyligen gjort omfattande revisioner av sin migrations- och asylpolitik genom [New Pact on Migration and Asylum](#), antaget i maj 2024. Dessa reformer träder i full kraft i juni 2026 och ersätter eller uppdaterar nyckeljuridiska instrument från perioden 2004–2013. Syftet är att harmonisera asylofföranden, förbättra mottagningsvillkor och stärka migrantintegration i hela EU (lista ej uttömmande):

Viktiga lagstiftningsreformer under New Pact (2024):

- [Recast Reception Conditions Directive – Directive \(EU\) 2024/1346](#) EUR-Lex-länk
 - Ersätter Directive 2013/33/EU.
 - Stärker och harmoniserar mottagningsstandarder för asylsökande i medlemsstaterna.
 - Säkerställer tidig tillgång till bostad, sjukvård, utbildning och arbetsmarknad.
- [Qualification Regulation – Regulation \(EU\) 2024/1347](#) EUR-Lex-länk
 - Ersätter Qualification Directive (2011/95/EU).
 - Harmoniserar kriterier och rättigheter för beviljande av flyktingstatus och subsidiärt skydd.
 - Förbättrar integrationsmöjligheter genom att säkerställa lika tillgång till utbildning, socialt stöd och arbete.
- [Asylum Procedure Regulation – Regulation \(EU\) 2024/1348](#) EUR-Lex-länk
 - Ersätter Directive 2013/32/EU med bindande regler.
 - Etablerar enhetliga förfaranden för asylansökningar, med mål att minska förseningar och öka rättssäkerheten.
 - Inkluderar accelererade och gränsprocedurer, med skydd för sårbara sökande.

Kärninstrument för integration (före och efter 2024, ej uttömmande)

EU har ett starkt juridiskt och politiskt ramverk för integration av tredjelandsmedborgare (TCNs). Följande horisontella instrument vägleder nationella integrationsstrategier och är i linje med mänskliga rättigheter:

- **EU Common Basic Principles for Immigrant Integration Policy (2004)**
Grundläggande värderingar som främjar deltagande, icke-diskriminering och interkulturell dialog.
- **EU Action Plan on Integration and Inclusion 2021–2027**
Prioriterar utbildning, arbete, hälsa och tillgång till bostäder för TCNs, med särskilt fokus på kvinnor och unga.
- **Directive on Long-Term Residents (2003/109/EC)**
Ger långsiktigt uppehållstillstånd efter fem års laglig vistelse, med tillgång till utbildning, arbete och fri rörlighet inom EU.
- **European Pillar of Social Rights**
Garanti för lika möjligheter, rättvisa arbetsvillkor och social inkludering, relevant för TCNs integration.

Dessa instrument behandlar tillgång till bostäder, arbete, utbildning, finansiella tjänster och icke-diskriminering, och säkerställer att integrationspolicys följer mänskliga rättigheter och principer om jämlikhet.

VIKTIGA INTERNATIONELLA INSTRUMENT

These instruments address access to housing, employment, education, financial services, and non-discrimination, ensuring that integration policies align with human rights and equality standards.

- FN:s internationella konvention om skydd för alla migrerande arbetstagare och deras familjemedlemmar
- UNHCR:s flyktingkonvention (1951) och 1967 års protokoll om flyktingars status
- Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter (EKMR)
- Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration (2018)
- IOM och UNHCR:s riktlinjer för integration.

ENHET 2: NATIONELLA JURIDISKA RAMVERK FÖR TCNS TILLGÅNG TILL RÄTTIGHETER

BOENDE

I Sverige styrs tillgången till bostäder för tredjelandsmedborgare (TCNs) av både nationell lagstiftning och lokala policyer. Allmännyttan förvaltas främst av kommunerna. Förutom allmännyttan finns tre typer av bostadsleverantörer:

- Kooperativa bostadsföreningar, som bygger, äger och förvaltar lägenheter för uthyrning och försäljning, ideell verksamhet, där överskott återinvesteras i bostäder eller används för att sänka avgifter.
- Kooperativ/bolag, kooperativa organisationer ägda av fackförbund, arbetsgivarorganisationer och bostadsföreningar, med liknande villkor som kooperativa bostadsföreningar.
- Privata hyresvärdar, vinstdrivande privata företag och individer som äger och hyr ut lägenheter.

TCNs med laglig uppehållstillstånd, som asylsökande som fått uppehållstillstånd, har ofta prioritet för allmännyttan. Personer med tillfälliga tillstånd (t.ex. studenter eller säsongsarbetare) och papperslösa migranter möter däremot betydande hinder, eftersom de generellt inte är berättigade till kommunala bostäder (Migrationsverket, 2020). Sverige har starka antidiskrimineringslagar enligt Diskrimineringslagen (2008:567), som förbjuder bostadsdiskriminering baserat på etnicitet, nationalitet eller migrationsstatus. Trots dessa skydd upplever TCNs—särskilt från icke-europeiska länder—fortfarande informell diskriminering, särskilt på den privata hyresmarknaden (Konsumtverket, 2016). Hyresrättigheter för TCNs skyddas enligt Hyreslagen (1970:994), som reglerar hyresgästskydd som hyreskontroll och skydd mot godtycklig vräkning. Personer med tillfälliga tillstånd eller utan svenska referenser kan dock ha svårt att få långsiktiga hyreskontrakt (Boverket, 2022). TCNs utan stabil inkomst eller svensk kredithistorik utesluts ofta från den privata hyresmarknaden, vilket tvingar många att förlita sig på informella eller undermåliga boendelösningar.

ARBETE

I Sverige har TCNs tillgång till arbete beroende på deras legala uppehållsstatus. Flyktingar, skyddsbehövande, TCNs med tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd samt personer med ställning som varaktigt bosatt i annat EU land har generellt rätt att arbeta. TCNs med tillfälliga arbetstillstånd men deras rätt att arbeta kan vara begrän-

sad. De med tillfälligt uppehållstillstånd på grund av studier är undantagna krav på arbetstillstånd och får arbeta vid sidan av studier. Asylsökande kan arbeta först om de får AT-UND beviljat. I det fall är asylsökande undantagna kravet på arbetstillstånd under den tid som deras ansökan är under behandling. För att få AT-UND beviljat krävs bl.a. att man lämnat in godtagbara identitetshandlingar eller på andra sätt medverkar till att klarlägga sin identitet (Migrationsverket, 2022).

Sverige har ett starkt rättsligt ramverk som säkerställer likabehandling på arbetsplatsen. Diskrimineringslagen (2008:567) garanterar att individer, oavsett nationalitet eller etnicitet, inte kan diskrimineras vid anställning, arbetsvillkor eller befordran (Regeringen, 2008).

Vad gäller erkännande av kvalifikationer deltar Sverige i EU-initiativ för att erkänna utländska kvalifikationer. TCNs måste få sina yrkeskvalifikationer bedömda och erkända av Universitets- och högskolerådet eller relevanta tillsynsmyndigheter. För reglerade yrken, som vård eller ingenjörsarbete, kan ytterligare certifiering krävas (Skolverket, 2020).

Om du är utbildad som socialarbetare utomlands och vill arbeta inom socialtjänst för barn och unga, kan du behöva ansöka om legitimation från Socialstyrelsen. Socialt arbete är annars inte ett reglerat yrke i Sverige, vilket innebär att arbetsgivaren bedömer om den sökande har tillräcklig kompetens för uppgifterna.

Arbetstillstånd krävs för TCNs som söker anställning i Sverige, om de inte har permanent uppehållstillstånd eller EU-medborgarskap. Arbetstillstånd är arbetsgivar-specifika och knutna till jobberbjudandet, och vissa lönekrav måste uppfyllas (Migrationsverket, 2022).

FINANSIELL KUNSKAP

I Sverige är tillgången till finansiella tjänster för TCNs generellt inkluderande, även om specifika utmaningar finns för dem utan permanent uppehållstillstånd eller stabil inkomst. TCNs med laglig status (t.ex. flyktingar, långtidsboende) har normalt tillgång till banktjänster, inklusive att öppna bankkonton och ta lån. Banker kan dock kräva adress, inkomst och anställningsbevis, vilket kan utgöra hinder för personer med tillfälliga tillstånd eller papperslösa migranter (Finansinspektionen, 2021).

Sverige tillämpar antidiskrimineringslagar enligt Diskrimineringslagen (2008:567), som skyddar TCNs mot diskriminering i finanssektorn. Diskriminerande praxis baserad på etnicitet, nationalitet eller migrationsstatus är förbjuden. Trots lagligt skydd kan informell diskriminering förekomma, särskilt för personer från icke-EU-länder eller de utan svenska referenser.

När det gäller socialt skydd och välfärd är TCNs med permanent uppehållstillstånd eller asylstatus berättigade till svenska socialförmåner, inklusive arbetslöshetsersätt-

ning, sjukvård och bostadsbidrag. Temporära bosättare eller personer med arbetstillstånd kan ha begränsad eller reducerad rätt till vissa förmåner (Försäkringskassan, 2022). Papperslösa migranter är uteslutna från de flesta välfärdsprogram, vilket begränsar deras tillgång till sjukvård, bostadsstöd och andra grundläggande tjänster.

ENHET 3: KOMMUNERNAS OCH REGIONALA MYNDIGHETERS ROLL

I Sverige spelar kommuner och lokala myndigheter en avgörande roll för att integrera tredjelandsmedborgare (TCNs) i samhället. De har en nyckelroll i att utforma och genomföra lokala bostadspolicys som främjar inkludering, överkomliga bostäder och tillgång för migranter. Kommunerna ansvarar för att fördela bostäder till flyktingar och asylsökande, säkerställa rättvis tillgång till sociala bostäder och hantera bostadsbrist i urbana områden (Boverket, 2022).

Dessutom samordnar lokala myndigheter arbetsprogram och yrkesutbildningar för TCNs. Detta inkluderar jobbmätning, karriärrådgivning och språkkurser som hjälper migranter att integreras på arbetsmarknaden (Arbetsförmedlingen, 2022). Yrkesutbildningar anpassade till lokala branscher stödjer TCNs i att skaffa kompetenser som matchar den svenska arbetsmarknadens behov.

Kommunerna underlättar också tillgång till bank- och finansiella stödtjänster, genom att erbjuda resurser som språkhjälp, digitala färdighetsprogram och ekonomikunskap, så att TCNs kan hantera sin ekonomi effektivt. Lokala myndigheter samarbetar med finansiella institutioner för att säkerställa att migranter inte utesluts från grundläggande tjänster (Finansinspektionen, 2021).

Slutligen ansvarar kommunerna för att övervaka och genomdriva antidiskrimineringslagar i samarbete med nationella jämställdhetsmyndigheter, och säkerställer att TCNs har lika tillgång till tjänster och möjligheter (Diskrimineringsombudsmannen, 2021).

INSTRUMENT PÅ LOKAL NIVÅ

I Sverige har flera kommunala integrationsstrategier och policys implementerats för att främja lika tillgång till bostäder, arbete och social inkludering för TCNs, samt för att främja interkulturell dialog och deltagande beslutsfattande. Några exempel:

1. Stockholms bostadsintegrationsprogram

Stockholm har infört bostadspolicys som prioriterar flyktingar och migranter i sociala bostadsprogram. Staden samarbetar med lokala bostadsleverantörer för att säkerställa att migranter har tillgång till prisvärda och integrerade bostäder. Programmet erbjuder även språk- och integrationsstöd för nyanlända för att främja social inkludering (Stockholms stad, 2021).

2. Göteborgs arbets- och yrkesutbildningsprogram

Göteborg erbjuder yrkesutbildning och jobbmätningstjänster anpassade till migranternas behov. Genom samarbete med lokala företag erbjuder staden rik-

tad karriärrådgivning och kompetensutveckling, vilket ökar TCNs möjligheter till arbete. Staden anordnar även arbetsmässor som specifikt kopplar samman migrantgrupper med lokala arbetsgivare (Göteborgs kommun, 2022).

3. Malmös deltagande beslutsfattande

Malmö uppmuntrar samhällsengagemang genom olika deltagande plattformar där TCNs direkt involveras i policybeslut. Ett exempel är Malmö Integration Forum, där migranter, lokala myndigheter och NGO:s samarbetar för att ta itu med bostäder, arbete och sociala tjänster, och säkerställer att migranternas röster inkluderas i lokal policyutveckling (Malmö stad, 2021).

INTERAKTIVA AKTIVITETER

INTERAKTIV AKTIVITET 1

- **Titel:** "Rättigheter i praktiken: Navigera lokala system"
- **Scenario:** En nyanländ TCN-familj försöker ansöka om kommunal bostad och arbetsstöd men stöter på juridiska och språkliga hinder. Deltagarna spelar roller som tjänsteleverantörer, kommunanställda och juridiska rådgivare för att identifiera lösningar inom det befintliga juridiska ramverket.
- **Syfte:** Förstå komplexiteten i att navigera lokala integrationssystem som TCN och den avgörande rollen hos personal i frontlinjen.

INTERAKTIV AKTIVITET 2

- **Föreslagen aktivitet:** Workshop i juridisk kartläggning
- Deltagarna arbetar i små grupper för att kartlägga nationella och EU-rättigheter för TCNs inom ett av tre fokusområden (bostad, arbete, tillgång till finansiella tjänster) med hjälp av medföljande mallar.
- **Resultat:** Poster-diagram + korta presentationer som visar luckor och lokala åtgärder för att förbättra implementeringen.

REFERENSER

BOENDE:

- <https://www.migrationsverket.se/ovrigt/sok.html?query=Boende+och+integration+f%C3%B6r+flyktingar+i+Sverige%2C+2020>
- <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1870333/FULLTEXT01.pdf>
- <https://www.government.se/government-agencies/boverket--the-swedish-national-board-of-housing-building-and-planning/>

ARBETE:

- <https://www.migrationsverket.se/en/you-want-to-apply/work.html>
- https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567/
- <https://www.uhr.se/en/start/recognition-of-foreign-qualifications/>

FINANSIELL KUNSKAP:

- <https://www.fi.se/en/>
- https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567/
- <https://www.forsakringskassan.se/english/moving-to-working-studying-or-newly-arrived-in-sweden/social-insurance-in-sweden>

KOMMUNERS OCH REGIONALA MYNDIGHETERS ROLL:

- <https://www.naturvardsverket.se/4a6bd4/contentassets/627928ef68034c-c2a804dd0ef366def2/annual-report-sisc-2022.pdf>
- <https://www.boverket.se/en/start/swedish-market/analyse-market/the-housing-market/the-housing-market-survey/>
- <https://arbetsformedlingen.se/for-arbetssokande/extra-stod/stod-a-o/etableringsprogrammet>
- <https://www.government.se/government-agencies/equality-ombudsman-do/>

INSTRUMENT PÅ LOKAL NIVÅ:

- https://vaxer.stockholm/siteassets/stockholm-vaxer/tema/oversiktsplan-for-stockholm/english_stockholm_city_plan.pdf
- <https://meetingspublic.stockholm.se/welcome-sv/namnder-styrelser/kommunfullmaktige/mote-2021-12-13/agenda/r6-utl-inriktning-for-stockholms-stads-integrationspakt.pdf?downloadMode=open>

- <https://www.gu.se/sites/default/files/2023-04/Spehar%20SIPGI%20WP%20No.5%20%282%29.pdf>
- <https://goteborg.se/wps/portal/enhetssida/gothenburg-european-office/focus-areas/geo-social-affairs-and-public-health>
- <https://malmo.se/New-in-Sweden/Integration-Centre.html>
- <https://mau.se/en/research/research-centres/malmo-institute-for-migration-studies/>
- https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/27960VLR_City_of_Malmo_2021.pdf

DEL B: TILLÄMPAD
PRAKTIK OCH
UTVECKLING AV
MJUKA FÄRDIGHETER

MODUL 3: BOSTÄDER OCH INTEGRATION

SYFTE MED MODULEN:

Att ge deltagarna kunskap och färdigheter som behövs för att förstå, stödja och förbättra tillgången till adekvata bostäder för tredjelandsmedborgare (TCNs), med erkännande av bostad som en grundläggande komponent för framgångsrik integration. Modulen syftar till att bygga kompetens i att identifiera bostadsrelaterade hinder, tillämpa inkluderande metoder och samarbeta med intressenter för att utveckla hållbara, rättighetsbaserade bostadslösningar på lokal och regional nivå.

LÄRANDEMÅL

Efter avslutad modul kommer deltagarna att kunna:

- Visa förståelse för juridiska ramverk och behörighetskriterier som styr TCNs tillgång till bostäder inom EU och i partnerländer;
- Skilja mellan tillfälliga och permanenta bostadslösningar och utvärdera deras relevans i olika integrationskontexter;
- Identifiera och analysera centrala utmaningar såsom diskriminering, prisvärdhet och institutionella hinder som påverkar TCNs tillgång till adekvata bostäder;
- Tillämpa strategier för att utforma inkluderande och hållbara lokala bostadspolicys i samarbete med offentliga och privata aktörer;
- Främja och förespråka bostadsstrategier som svarar mot interkulturella realiteter och socioekonomisk mångfald bland migrantpopulationer.

ENHET 1: FÖRSTÅELSE FÖR TCNS TILLGÅNG TILL BOSTÄDER

TILLRÄCKLIGT BOENDE FÖR INTEGRATION I SVERIGE

I Sverige definieras tillräckligt boende för integrationsändamål som bostäder som inte bara erbjuder grundläggande skydd utan också främjar social inkludering och tillgång till viktiga tjänster som utbildning, sjukvård och arbete. Bostaden bör uppfylla hälso- och säkerhetsstandarder, erbjuda tillräckligt utrymme och ligga i områden med sociala och ekonomiska integrationsmöjligheter. Bostäder som främjar gemenskapskontakter är avgörande för TCN:er, särskilt flyktingar och asylsökande, för att kunna integreras effektivt i det svenska samhället (EU:s byrå för grundläggande rättigheter, 2020).

RÄTTSLIG TILLGÅNG: RÄTTIGHETER OCH FÖRMÅNER

Enligt svensk nationell lag och EU-direktiv, såsom mottagningsdirektivet (2013/33/EU), har TCN:er— asylsökande, flyktingar och de med långtidsuppehållstillstånd—rätt till anständigt boende under asylprocessen och efter att de beviljats flyktingstatus. Flyktingar och asylsökande har rätt till boende under ansökningsprocessen, och när skydd beviljas har de rätt till långsiktig bostadstillgång (Migrationsverket, 2022).

HINDER

TCN:er möter ofta betydande hinder för att få tillgång till tillräckligt boende. Krav på dokumentation, såsom bevis på inkomst eller giltigt uppehållstillstånd, kan utesluta många individer, särskilt papperslösa migranter eller de med tillfälliga statusar. Språkbarriärer försvårar ytterligare kommunikationen med hyresvärdar och bostadsmyndigheter. Administrativ komplexitet, såsom långa väntetider för sociala bostäder, och diskriminering på den privata hyresmarknaden, där TCN:er ofta nekas på grund av nationalitet, begränsar ytterligare tillgången till bostäder (EU:s byrå för grundläggande rättigheter, 2021).

ENHET 2: TILLFÄLLIGA VS. PERMANENTA BOSTADSLÖSNINGAR

I Sverige definieras tillräckligt boende för integrationsändamål som bostäder som inte i Sverige är tillfälliga bostäder viktiga för att kunna ta emot asylsökande och flyktingar medan de väntar på beslut om sin status. Nödbostäder och mottagningscenter erbjuder temporärt boende, ofta i delade faciliteter. När asyl beviljas flyttas individer vanligtvis till tillfälliga bostadsprogram, som ofta finns i kommuner och kan inkludera både privata hyreslägenheter och kommunala bostäder (Migrationsverket, 2022). Dessa anläggningar säkerställer omedelbart skydd men kan sakna långsiktigt stöd för integration.

Permanent bostadsalternativ för TCNs i Sverige inkluderar offentliga bostadsprogram, som förvaltas av lokala kommuner eller ideella bostadsföretag. På grund av hög efterfrågan och långa väntelistor kan det dock vara svårt för flyktingar och migranter att få permanent boende. Tillgång till den privata hyresmarknaden begränsas ofta av krav på inkomstbevis, svenska referenser eller permanent uppehållstillstånd, vilket begränsar långsiktiga boendialternativ (Boverket, 2022). Risker med långvarigt beroende av tillfälligt boende inkluderar instabilitet och minskade möjligheter till social integration. Att bo i nödbostäder eller tillfälligt boende kan öka sårbarheten, hindra språkinlärning och begränsa tillgången till lokala nätverk. Denna instabilitet kan i slutändan undergräva långsiktig integration. God praxis inkluderar gradvisa övergångar från tillfälligt till permanent boende, med stödjande tjänster såsom språkkurser, arbetsstöd och sociala integrationsprogram för att säkerställa smidigare övergångar till självständigt boende (EU:s byrå för grundläggande rättigheter, 2021).

ENHET 3: SAMARBETE MELLAN OFFENTLIGA OCH PRIVATA AKTÖRER SAMT UTMANINGAR KRING DISKRIMINERING

I Sverige är samarbetet mellan offentliga och privata aktörer centralt för att säkerställa inkluderande bostäder för migranter och flyktingar. Kommuner, NGO:er, bostadsrättsföreningar och privata hyresvärdar samarbetar för att hantera bostadsbrist och säkerställa rättvis tillgång för tredjelandsmedborgare (TCNs). Kommunerna har en avgörande roll i samordningen av offentliga bostadsprogram, medan bostadsrättsföreningar och privata hyresvärdar förvaltar hyresfastigheter. NGO:er erbjuder ofta stödtjänster, inklusive språkutbildning och sociala integrationsprogram (Boverket, 2022).

För att uppmuntra hyresvärdar och byggherrar att delta i inkluderande bostadsprogram erbjuder kommuner incitament såsom ekonomiska bidrag, skatteförmåner eller garanterade hyresbetalningar. Detta kan hjälpa till att övervinna tvekan på grund av oro för hyresförluster eller skador på fastigheter (Finansinspektionen, 2021).

Diskriminering är dock fortfarande ett betydande problem, särskilt på den privata hyresmarknaden. Anti-migrantattityder och informella "etniska filter" kan leda till att TCNs utesluts från bostäder. Vissa hyresvärdar kan vägra hyra ut till individer med icke-svenska namn eller nationaliteter, vilket förvärrar bostadssegregation (EU:s byrå för grundläggande rättigheter, 2020).

Dessutom kvarstår utmaningar kring prisvärdhet, med trångboddhet och höga depositioner som gör bostäder otillgängliga. Många TCNs har heller inte tillgång till subventionerade bostäder eller står inför långa väntetider för kommunala bostäder. Verktyg såsom kommunala antidiskrimineringsstadgar, hyresgästskydd och lokala bostadsstrategier är avgörande för att hantera dessa utmaningar och främja lika tillgång till bostäder (Diskrimineringsombudsmannen, 2021).

INTERAKTIVA AKTIVITETER

INTERAKTIV AKTIVITET 1

- **Syfte:** Samforma inkluderande och genomförbara lokala bostadspolicymodeller
- **Format:** Gruppövning i mindre grupper
- **Uppgift:** Varje grupp utformar en kommunal bostadsstrategi som förbättrar tillgången för TCNs. Använd Housing Europe Observatory, UNHCR-studien och IOM Housing briefing som inspiration och idéer.
- **Tidsåtgång:** 45 minuter (grupparbete) + 15 minuter (presentationer)
- **Resultat:** Policyposter + kamratfeedback
- **Avslutande frågor:**
 - Vilka intressenter behöver involveras i er plan?
 - Hur hanterar er plan diskriminering och prisvärdhet?
 - Vilka steg skulle säkerställa genomförande på lokal nivå?

INTERAKTIV AKTIVITET 2

Anti-diskriminering i bostäder – workshop

- **Syfte:** Utrusta deltagarna med verktyg för att upptäcka och åtgärda bostadsdiskriminering
- **Format:** Diskussion + arbete i smågrupper
- **Material:** Verkliga annonser, anonymiserade klagomål, lokala antidiskrimineringslagar
- **Uppgift:** Identifiera diskriminerande språkbruk, bedöm juridiska alternativ, föreslå kampanjer för offentlig kommunikation
- **Resultat:** Mini-kampanj “Medvetenhet om bostadsrättigheter” för lokal implementering

REFERENSER

FÖRSTÅELSE FÖR TCNS TILLGÅNG TILL BOSTÄDER:

- <https://fra.europa.eu/en/themes/asylum-migration-and-borders>
- <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/33/oj/eng>
- <https://www.migrationsverket.se/en/you-want-to-apply/asylum.html>
- <https://www.migrationsverket.se/en/about-the-swedish-migration-agency/the-swedish-migration-agency-answers/2024/2024-10-16-the-reception-and-housing-of-asylum-seekers---how-does-it-work.html#:~:text=How%20are%20asylum%20seekers%20housed,people%20seeking%20protection%20in%20Sweden?>

TILLFÄLLIGA VS. PERMANENTA BOSTADSLÖSNINGAR:

- <https://www.migrationsverket.se/en/about-the-swedish-migration-agency/the-swedish-migration-agency-answers/2025/2025-06-18-what-is-the-new-eu-migration-and-asylum-pact-about.html#:~:text=A%20key%20issue%20is%20the,considered%20when%20designing%20accommodation%20facilities.>
- <https://www.migrationsverket.se/en/about-the-swedish-migration-agency/the-swedish-migration-agency-answers/2024/2024-10-16-the-reception-and-housing-of-asylum-seekers---how-does-it-work.html>
- <https://www.boverket.se/en/start/publications/>
- <https://fra.europa.eu/en/themes/legal-migration-and-integration>

SAMARBETE MELLAN OFFENTLIGA OCH PRIVATA AKTÖRER SAMT UTMÄNNINGAR KRING DISKRIMINERING:

- <https://fra.europa.eu/en/themes/legal-migration-and-integration>
- <https://www.government.se/government-agencies/finansinspektionen/#:~:text=Finansinspektionen%20is%20Sweden's%20financial%20supervisory,and%20an%20effective%20consumer%20protection.>
- <https://www.do.se/choose-language/english/reports>

MODUL 4: ARBETSINTEGRATION FÖR TCNS

SYFTE MED MODULEN:

Att utveckla deltagarnas kompetenser i att förstå och hantera de mångfacetterade hinder som tredjelandsmedborgare (TCNs) möter för att få tillgång till arbetsmarknaden, så att de kan utforma, implementera och stödja inkluderande arbetsstrategier som främjar hållbar arbetsintegration, erkännande av kompetenser och lika möjligheter inom lokala och regionala kontexter.

LÄRANDEMÅL

Efter avslutad modul ska deltagarna kunna:

- Visa kunskap om juridiska och praktiska ramar som styr TCNs tillgång till arbetsmarknaden inom EU och partnerländer;
- Identifiera och analysera centrala hinder som TCNs möter i arbetslivet, inklusive utmaningar kopplade till kompetensbedömning, juridisk status och diskriminering;
- Känna igen och tillämpa principer för inkluderande arbetspraktik, genusmedvetenhet och effektivt arbetsgivarengagemang för att främja TCNs arbetsintegration;
- Utforma och implementera praktiska strategier för karriärplanering, underlätta dialog med arbetsgivare och förbättra kompetensmatchning för TCNs.

ENHET 1: VAD ÄR ARBETSINTEGRATION FÖR TCNS?

I Sverige syftar strategin för arbetsintegration av tredjelandsmedborgare (TCNs) till att underlätta deras inkludering på arbetsmarknaden, även om flera centrala utmaningar kvarstår:

1. Juridisk arbetstillgång:

TCNs rätt att arbeta beror på deras migrationsstatus. De som har permanent uppehållstillstånd har rätt att arbeta. Vid tillfälligt tillstånd kan rätten att arbeta eventuellt vara begränsad beroende på vad man har för grund för sitt tillstånd. Asylsökande kan arbeta först om de får AT-UND beviljat, i det fall blir de undantagna kravet på arbetstillstånd. (Migrationsverket, 2022).

2. Mismatch mellan kvalifikationer och nationella standarder:

Många TCNs möter svårigheter på grund av skillnader mellan deras utländska kvalifikationer och svenska standarder. Sverige har system för erkännande av utländska kvalifikationer, men processen kan vara lång och komplex, särskilt för reglerade yrken som vård och teknik (Skolverket, 2020).

3. Brist på lokal erfarenhet eller språkkunskaper:

Utän kunskaper i svenska språket eller lokal yrkeserfarenhet har TCNs ofta svårt att hitta arbete. Bristande integration i lokala nätverk kan hindra jobb-
möjligheter (Arbetsförmedlingen, 2022).

4. Diskriminering vid rekrytering:

Trots antidiskrimineringslagar möter TCNs ofta partiskhet i rekryteringsprocesser, särskilt inom den privata sektorn, där informell diskriminering baserad på nationalitet eller etnisk bakgrund fortfarande förekommer (FRA, 2020).

5. Risk för exploatering:

TCNs, särskilt de med tillfälliga eller informella jobb, kan vara sårbara för exploatering, arbeta under osäkra förhållanden eller få längre lön (Landsorganisationen i Sverige, 2021).

ENHET 2: TILLGÅNG TILL ARBETSMARKNADEN OCH ERKÄNNANDE AV KOMPETENSER

I Sverige formas tillgången till arbetsmarknaden för asylsökande, flyktingar och tredjelandsmedborgare (TCNs) av nationella regler och rättsliga ramar. Asylsökande kan arbeta efter sex månaders väntetid, medan flyktingar och TCNs med uppehållstillstånd har fulla arbetsrättigheter (Swedish Migration Agency, 2022). Denna rättsliga ram ger möjligheter till ekonomisk integration, även om tillgången till stabilt arbete fortfarande kan hindras av språkbarriärer eller bristande erkännande av tidigare erfarenheter.

KOMPETENSER OCH ERKÄNNANDE:

Erkännande av kvalifikationer är ett centralt hinder för TCNs. Sveriges nationella erkännandemyndigheter, såsom Universitets- och högskolerådet (UHR), validerar både formella och informella kvalifikationer från utlandet. Processen kan dock vara lång och komplex, särskilt för reglerade yrken. För att hantera detta behövs kompletterande program och yrkesutbildningar. Dessa program ger TCNs möjlighet att uppgradera sina kvalifikationer eller skaffa sig färdigheter som stämmer överens med den svenska arbetsmarknadens krav (Skolverket, 2021).

Resurser som EU:s verktyg för kompetensprofilering av TCNs och Sveriges nationella arbetsmarknadsportaler hjälper TCNs att matcha sina färdigheter med tillgängliga jobb-möjligheter. Goda exempel inkluderar samarbeten med tekniska skolor och språkinTEGRERADE yrkesutbildningar, som kombinerar språkinläring med yrkeskompetenser och främjar smidigare integration på arbetsmarknaden (Arbetsförmedlingen, 2022).

En särskild procedur gäller för vårdyrken, som regleras av Socialstyrelsen och kräver licenser och behörigheter. För vissa yrken som inte är reglerade i Sverige, till exempel socialt arbete, kan TCNs behöva ansöka om behörighet, men får inte ett formellt licensdokument. Det innebär att arbetsgivaren själv måste bedöma om sökanden har tillräcklig kompetens för uppgifterna.

ENHET 3: INKLUDERANDE ARBETSMARKNAD OCH ARBETSGIVARENGAGEMANG

I Sverige betonas inkluderande arbetsmarknad för tredjelandsmedborgare (TCNs) mångfald och jämställdhet. Könsspecifika hinder hanteras genom riktade initiativ, såsom tillgång till barnomsorg och antidiskrimineringslagar för att förebygga dubbel diskriminering—särskilt för migrantkvinnor som kan möta både köns- och etnisk bias på arbetsmarknaden. Diskrimineringslagen (2008:567) ger skydd mot båda former av diskriminering och främjar lika möjligheter (Diskrimineringsombudsmannen, 2021). Arbetsgivarengagemang är avgörande för att integrera TCNs i arbetslivet. För att bemöta arbetsgivares oro erbjuder svenska initiativ stöd för att navigera utmaningar såsom byråkrati, språkbarriärer och frågor om migrantarbetares pålitlighet. Program som språk-integrerad yrkesutbildning hjälper till att överbrygga dessa gap. Att lyfta fram framgångsrika integrationshistorier, exempelvis genom fallstudier och vittnesmål, hjälper att motverka missuppfattningar och visar mångfaldens värde som en nyckelresurs för företag (Arbetsförmedlingen, 2022).

Stödstrukturer som arbetsförmedlare är kritiska för att assistera både TCNs och arbetsgivare. Dessa konsulter erbjuder skräddarsydda tjänster, inklusive karriärvägledning, integrationsstöd och information om arbetsrättigheter. Genom att skapa nätverk mellan arbetsgivare och samhällsorganisationer främjar Sverige en miljö där både TCNs och arbetsgivare kan blomstra på en mångfaldig och inkluderande arbetsmarknad (Arbetsförmedlingen, 2022).

INTERAKTIVA AKTIVITETER

INTERAKTIV AKTIVITET 1

Karriärvägskartläggning (Career Path Mapping Simulation)

- **Syfte:** Kartlägga möjliga yrkesvägar för olika TCN-profiler.
- **Format:** Deltagarna får anonymiserade fallprofiler (t.ex. TCN med ofullständig utbildning, flykting med yrkesexamen, migrantungdom utan lokala språkkunskaper).
- **Tidsåtgång:** 45 minuter
- **Uppgift:** Använd verktyg som European Commission Legal Pathways Tool och nationella jobbsajter för att utarbeta individuella karriärplaner.
- **Resultat:** Kartor över karriärvägar, identifierade hinder och möjliga lösningar.
- **Avslutande frågor:**
 - Vilka kvalifikationer eller erfarenheter var svårast att matcha?
 - Vilka stödfunktioner skulle hjälpa denna TCN att lyckas?

INTERAKTIV AKTIVITET 2

Simulering av arbetsgivarialog (Employer Dialogue Simulation)

- **Syfte:** Öva på påverkansarbete och förhandling med arbetsgivare kring anställning av TCNs.
- **Format:** Rollspel
 - Grupp A: Tjänsteleverantörer
 - Grupp B: Arbetsgivare
- **Scenario:** Tjänsteleverantörer måste övertyga arbetsgivare att överväga att anställa en TCN med begränsad nationell arbetslivserfarenhet men starka överförbara kompetenser.
- **Tidsåtgång:** 45–60 minuter
- **Resultat:** Lista över centrala argument, förhandlingsstrategier och möjliga kompromisser.
- **Avslutande frågor:**
 - Vilka arbetsgivarförbehåll var svårast att hantera?
 - Hur kan tjänsteleverantörer bygga förtroende och långsiktigt samarbete med arbetsgivare?

REFERENSER

VAD ÄR ARBETSINTEGRERING FÖR TREDJELANDSMEDBORGARE (TCNS)?

- <https://www.migrationsverket.se/en/word-explanations/a-good-living---main-tenance-requirement-for-work-permits.html>
- <https://www.migrationsverket.se/en.html>
- <https://www.informationsverige.se/en/jag-har-fatt-uppehallstillstand/hitta-ett-arbete.html>
- <https://www.informationsverige.se/en/jag-har-fatt-uppehallstillstand/hitta-ett-arbete.html>
- <https://www.lo.se/media/vb0fbh00/presentation-lo-the-swedish-trade-union-confederation.pdf>
- <https://www.soclaw.lu.se/heraclitos-muhire/publication/885b13e9-3cc9-41fe-97c5-1a806c5a5407#:~:text=Summary%2C%20in%20Swedish,the%20rights%20of%20migrant%20workers.>

TILLGÅNG TILL ARBETSMARKNADEN & ERKÄNNANDE AV KOMPETENSER:

- <https://www.socialstyrelsen.se/en/>
- <https://www.migrationsverket.se/en/you-want-to-apply/work/employee-or-self-employed/employees.html#:~:text=Requirements%20to%20get%20a%20work,order%20to%20meet%20the%20requirements.&text=The%20employment%20contract%20must%20be%20signed%20by%20both%20you%20and%20your%20employer.&text=Your%20salary/wages%20and%20other,in%20your%20profession%20or%20industry.&text=By%20the%20time%20you%20start,occupational%20pension%20insurance%20for%20you.&text=This%20means%20that%20you%20must,when%20you%20submitted%20your%20application.>
- https://www.emnsweden.se/download/18.c2f4e8a18a-c8082402a04/1697437017522/National_report_Labourmarket_integration.pdf

INKLUDERANDE SYSSELSÄTTNING & ARBETSGIVARENGAGEMANG:

- <https://www.do.se/choose-language/english/reports>
- https://www.emnsweden.se/download/18.c2f4e8a18a-c8082402a04/1697437017522/National_report_Labourmarket_integration.pdf
- <https://arbetsformedlingen.se/other-languages/english-engelska/find-your-new-job-in-sweden>

MODUL 5: FINANSIELL KOMPETENS

SYFTE MED MODULEN:

Att utveckla deltagarnas kompetens i att förstå de finansiella systemen och de utmaningar som tredjelandsmedborgare (TCN) möter, samt att ge dem förmågan att utforma och leverera effektiva initiativ för finansiell kompetens som främjar TCN:s ekonomiska egenmakt, ansvarsfull pengahantering och tillgång till finansiella tjänster inom olika lokala och regionala kontexter.

LÄRANDEMÅL

Efter denna modul ska deltagarna kunna:

- Visa förståelse för begreppet och betydelsen av finansiell kompetens för tredjelandsmedborgare (TCN);
- Identifiera och analysera viktiga hinder som begränsar TCN:s tillgång till finansiella tjänster och system i värdlandet;
- Känna igen och bedöma vanliga risker för ekonomiskt utnyttjande och sårbarhet som påverkar TCN;
- Tillämpa praktiska verktyg och strategier för att stärka TCN:s förmåga att uppnå finansiell stabilitet och självständighet;
- Navigera i och tolka nationella finansiella och sociala skyddssystem som är relevanta för TCN:s behov.

ENHET 1: FÖRSTÅELSE FÖR TCN:S TILLGÅNG TILL FINANSIELLA TJÄNSTER

I Sverige möter tredjelandsmedborgare (TCN) flera utmaningar när det gäller finansiell kompetens, vilket hindrar full delaktighet i det finansiella systemet.

1. Brist på juridiska dokument:

Många TCN, särskilt asylsökande eller papperslösa migranter, saknar de juridiska dokument som krävs av banker för att öppna konton, såsom inkomstbevis eller svenskt personnummer. Detta begränsar deras tillgång till grundläggande finanstjänster som sparkonton eller lån (Finansinspektionen, 2021).

2. Digitalt utanförskap:

Sveriges finansiella system är i hög grad digitaliserat, men många TCN har låg IT-kompetens. Utan kunskap om hur man navigerar på nätbanker eller digitala betalningssystem har de svårt att hantera sina finanser eller ens komma åt grundläggande tjänster (Konsumentverket, 2020).

3. Språk- och administrativa hinder:

Språkbarriärer gör det svårt att förstå finansiella produkter, kontrakt eller bankvillkor. Administrativ komplexitet vid tillgång till finanstjänster kan också avskräcka individer, särskilt om långa ansökningsprocesser eller förvirrande dokument är inblandade (Konsumentverket, 2020).

4. Diskriminering vid kredittillgång:

TCN kan även utsättas för diskriminering inom finanstjänster, särskilt vid krediter eller hyreskontrakt. Negativa uppfattningar om migranter eller flyktingar kan leda till att de nekas lån eller hyresavtal, trots att de uppfyller ekonomiska krav (EU:s byrå för grundläggande rättigheter, 2020).

GRUNDLÄGGANDE FINANSIELL INTEGRATION I SVERIGE

Tillgång till grundläggande finanstjänster är avgörande för ekonomisk integration av TCN. Sveriges finansiella system är i stor utsträckning digital, vilket gör det viktigt för nyanlända att förstå hur man interagerar med banker, betalningssystem och hantering av räkningar.

1. Öppna bankkonto

För att öppna ett bankkonto behöver TCN ett svenskt personnummer, utfärdat av Skatteverket. Detta nummer krävs för de flesta finanstjänster. Asyl-

sökande och andra tillfälliga boende kan ha svårigheter om de saknar ID. Banker kräver i regel adress-, inkomst- och anställningsbevis. Utan dessa dokument kan tillgång till grundläggande banktjänster vara begränsad (Finansinspektionen, 2021).

2. Använda bankomater och digitala betalningar

När ett bankkonto är öppnat kan TCN använda bankomater och digitala betalningar. Sveriges övergång till ett i stort sett kontantlöst samhälle innebär att digitala betalningar via appar (t.ex. Swish) eller kort är vanliga. Många migranter stöter dock på digitala hinder eftersom dessa system kräver både språkkunskaper och erfarenhet av svenska finansiella appar. Digitalt utanförskap kan därför vara ett stort problem (Konsumentverket, 2020).

3. Tillgång till krediter på ett säkert sätt

Tillgång till krediter regleras strikt i Sverige. TCN med personnummer och god kreditvärdighet kan få lån, men de utan permanent uppehållstillstånd eller kreditvärdighet kan ha svårt att få lån. Diskriminering kan förekomma, då TCN från tredjeland ibland nekas lån eller bolån baserat på nationalitet eller migrationsstatus (EU:s byrå för grundläggande rättigheter, 2020). Det är viktigt att förstå räntor, lånevillkor och hur man hanterar skulder för att undvika finansiella fällor.

4. Förståelse för räkningar och hyresbetalningar

För el, vatten, internet och hyra måste TCN förstå svenska faktureringsystem och betalningsrutiner. Många leverantörer skickar räkningar på svenska, vilket kan vara ett hinder. Hyresbetalningar sker ofta månadsvis, och TCN bor ofta i kommunala eller privata bostäder där betalningar sker via banköverföring eller autogiro. Missförstånd kring kontrakt, betalningsfrister eller procedurer kan leda till försenade betalningar, böter eller vräkning (Konsumentverket, 2020).

För effektiv finansiell integration måste TCN i Sverige navigera dessa grundläggande finanstjänster, vilket kräver juridiska dokument, digital kompetens och ekonomisk utbildning. Kommunala program, NGO:er och kurser i finansiell kompetens kan hjälpa till att fylla dessa kunskapsluckor och ge TCN verktyg att hantera sin ekonomi på ett säkert och effektivt sätt.

ENHET 2: BEHOV AV FINANSIELL KOMPETENS OCH SÅRBARHET

I Sverige är finansiell kompetens en nyckelfaktor för integration, men många tredjelandsmedborgare (TCNs) möter utmaningar när det gäller att hantera sin ekonomi på grund av språkbarriärer, brist på lokal kunskap och okännedom om svenska finansiella system. De färdigheter som krävs för ekonomiskt självbestämmande inkluderar budgetering och sparande, förståelse av räntor, skuldförvaltning samt att kunna läsa lönespecifikationer, skattedokument och kontrakt. Till exempel kan förståelsen av svensk beskattning, socialförsäkring och anställningsavtal vara överväldigande för migranter, särskilt för dem som inte behärskar svenska (Konsumentverket, 2020).

Dessutom är TCNs, särskilt migrerande kvinnor, odokumenterade personer och ungdomar, i förhöjd risk för ekonomiskt utnyttjande. Informella lånesystem med höga räntor kan få individer att hamna i skuldfällor. Löner som inte betalas ut eller felaktigt angivna kontrakt är vanliga problem för dem som arbetar i lågavlönade, tillfälliga eller informella jobb, där skyddet kan vara svagare (Landsorganisationen i Sverige, 2021). Migranter kan också bli utsatta för bedrägerier riktade mot personer som inte har svenska som modersmål, såsom falska jobberbjudanden, bedrägliga lån eller olagliga bostadsupplägg (EU:s byrå för grundläggande rättigheter, 2020).

För sårbara grupper är finansiella utbildningsprogram anpassade till lokala sammanhang, samt tillgång till finansiella tjänster, avgörande för att minska dessa risker och säkerställa långsiktig integration (Finansinspektionen, 2021).

ENHET 3: SOCIALT SKYDD OCH EKONOMISKA RÄTTIGHETER

I Sverige är socialt skydd och ekonomiska rättigheter centrala delar av välfärdssystemet, med tillgång till förmåner såsom arbetslöshetsersättning, bostadsbidrag och underhållsstöd för migranter, flyktingar och medborgare. För tredjelandsmedborgare (TCNs) kräver tillgång till dessa förmåner ofta navigering genom en komplex byråkrati, där dokumentation och ett svenskt personnummer är avgörande (Försäkringskassan, 2021). TCNs kan ha svårt att hantera dessa processer utan stöd, vilket gör socialarbetare och ideella organisationer viktiga för hjälp med ansökningar, översättning och tolkning.

Kommunala vägledningskontor erbjuder grundläggande stöd och tillhandahåller översatt information om förmåner och juridiska rättigheter. Finansiella mentorer och ideella organisationer hjälper migranter att förstå sina rättigheter och bistår med budgetering, vilket säkerställer att de kan få tillgång till lämpliga ekonomiska resurser (Konsumentverket, 2020).

Särskild könssensitiv finansiell planering är viktig, särskilt för migrantkvinnor som kan möta hinder i tillgång till ekonomiska resurser på grund av könsbaserad diskriminering eller omsorgsansvar. Dessutom får ensamstående föräldrar, ungdomar och offer för exploatering skräddarsytt stöd, med särskilda tjänster som riktar sig mot deras sårbarheter. Exempelvis har ensamstående mödrar ofta tillgång till särskilda bostadsbidrag, medan ungdomsprogram stödjer jobbplacering och ekonomiskt självständighet (Arbetsförmedlingen, 2022).

INTERAKTIVA AKTIVITETER

INTERAKTIV AKTIVITET 1

Budgetering för verkliga livet

- **Syfte:** Öka medvetenheten om de ekonomiska utmaningar som TCNs möter när de hanterar en hushållsbudget.
- **Format:** Simuleringsspel
- **Scenario:** Deltagarna får månatliga inkomster och utgiftsprofiler baserade på verkliga TCN-upplevelser (t.ex. ensamstående förälder, asylsökande, ung vuxen med deltidsjobb).
- **Uppgift:** Skapa en grundläggande månatlig budget som täcker hyra, transport, mat, medicinska utgifter och andra nödvändigheter.
- **Varaktighet:** 45 minuter
- **Resultat:** Budgetark med identifierade stresspunkter
- **Avslutande frågor:**
 - Vilka kompromisser var du tvungen att göra?
 - Vilka utgifter var svåra att minska eller förutsäga?
 - Hur kan stödtjänster bättre hjälpa TCNs med ekonomisk planering?

INTERAKTIV AKTIVITET 2

Finansiella varningssignaler

- **Syfte:** Hjälpa deltagarna att identifiera tidiga tecken på finansiell risk eller utnyttjande.
- **Format:** Deltagarna läser korta vignetter (t.ex. “en TCN ombeds skriva på ett låneavtal på ett språk de inte förstår”) och markerar varningssignaler.
- **Gruppdiskussion:** Vad kunde göras annorlunda i varje scenario? Vilka skyddsmekanismer finns?
- **Inspiration:** Använd UNCDF:s Financial Literacy Training Toolkit for Refugees och ILO:s Financial Education for National and Migrant Workers booklet
- **Resultat:** Lista över lokala rapporterings- och stödtjänster.

REFERENSER

FÖRSTÅELSE FÖR TCNS TILLGÅNG TILL FINANSIELLA TJÄNSTER:

- <https://www.fi.se/en/>
- <https://www.fi.se/contentassets/981f109cb0f64d998a9c039426cf5d6a/consumer-protection-report-2020.pdf>
- https://upr-info.org/sites/default/files/documents/2021-10/eu_fra_upr39_hun_e_main.pdf

FINANSIELL KOMPETENSBEHOV OCH SÅRBARHET:

- <https://www.fi.se/contentassets/981f109cb0f64d998a9c039426cf5d6a/consumer-protection-report-2020.pdf>
- <https://raddningsmissionen.se/sites/default/files/element-files/Labor%20Exploitation%20in%20Sweden%20%E2%80%93%20ENGLISH.pdf>
- <https://fra.europa.eu/en>
- <https://www.fi.se/en/published/reports/reports/>

SOCIALT SKYDD OCH EKONOMISKA RÄTTIGHETER:

- <https://www.forsakringskassan.se/english/moving-to-working-studying-or-newly-arrived-in-sweden/social-insurance-in-sweden>
- <https://www.government.se/government-agencies/swedish-consumer-agency-konsumentverket/>
- <https://pub.norden.org/temanord2025-533/3-policy-recommendations.html>

MODULE 6: INTERKULTURELL KOMPETENS & ANTIDISKRIMINERING

SYFTE MED MODULEN:

Att stärka deltagarnas kompetens i att främja inkluderande miljöer genom att förbättra deras interkulturella medvetenhet, kommunikationsförmåga och förmåga att identifiera och motverka diskriminering, vilket gör det möjligt för dem att stödja tredjelandsmedborgare (TCN) mer effektivt i olika lokala och regionala integrationsområden.

LÄRANDEMÅL

Efter avslutad modul ska deltagarna kunna:

- Differentiera och förklara begreppen kulturell kompetens och kulturell ödmjukhet i kontexten av integrationsarbete;
- Identifiera och bedöma effekterna av omedveten bias, stereotyper och strukturell diskriminering på tjänsteleverans till TCN;
- Visa förmåga att tillämpa inkluderande och kulturellt lyhörda kommunikationsstrategier i interkulturella möten;
- Utvärdera och främja effektiva antidiskrimineringspolicyer och tillgängliga mekanismer för att rapportera incidenter;
- Reflektera kritiskt över hur kulturella narrativ formar uppfattningar och förväntningar kring bostad, arbete och finansiell inkludering.

UNIT 1: KULTURELL ÖDMJUKHET VS. KULTURELL KOMPETENS

Nyckelbegrepp:

- Kulturell kompetens fokuserar på att skaffa kunskap om andra kulturer.
- Kulturell ödmjukhet innebär kontinuerlig självreflektion och öppenhet att lära från andra.

Tillämpning för tjänsteleverantörer:

- Skifta från ”kunna om andra” till att bygga relationer baserade på ömsesidig respekt och nyfikenhet.
- Betona dialog framför antaganden. Undvik stereotyper baserade på nationalitet, religion eller språk.
- Exempel: En bostadshandläggare antar att en migrantfamilj inte förstår hyreskontrakt utan att först kontrollera förståelsen.

UNIT 2: STEREOTYPER, OMEDVETEN BIAS OCH STRUKTURELL DISKRIMINERING

Omedveten bias:

- Automatiska, djupt rotade uppfattningar som kan påverka attityder gentemot migranter utan att vi är medvetna om det.
- Bias kan påverka anställning, tillgång till tjänster och till och med tonen i kommunikationen.

Strukturell diskriminering:

- Hinder inbyggda i institutionella processer som missgynnar vissa grupper (t.ex. brist på översatta blanketter, otillgängliga bankpolicys).

Exempel i TCN-kontext:

- Banker som kräver "kreditbevis" från ett land där TCN nyligen anlant.
- Arbetsgivare som tvivlar på utländska kvalifikationer.
- Offentlig personal som misstolkar tystnad eller begränsad språkkunskap som ointresse.

UNIT 3: INKLUDERANDE KOMMUNIKATION & TILLGÄNGLIGA RAPPORTERINGSKANALER

Principer för inkluderande kommunikation:

- Använd klart och begripligt språk utan jargong.
- Använd visuella hjälpmedel, översatta material och tolkar vid behov.
- Respektera icke-verbala skillnader – t.ex. ögonkontakt, gester, personlig plats.
- Uppmuntra frågor och feedback istället för att anta förståelse.

Tillgängliga rapporteringsmekanismer:

- Säkerställ att alla diskrimineringsoffer (inklusive TCN) har tillgång till trygga, anonyma och flerspråkiga rapporteringsverktyg.
- Skapa interna protokoll som inkluderar antidiskrimineringspolicyer och uppföljningsrutiner.
- Främja medvetenhet om nationella jämlikhetsorgan och rättsliga ramar.

INTERAKTIVA AKTIVITETER

INTERACTIVE ACTIVITY 1

Service Provider Bias in Practice

- **Syfte:** Utforska hur antaganden och bias kan visa sig i vardagliga interaktioner.
- **Scenario:** Ett lokalt arbetskontor tar emot två sökande – en infödd och en nyligen anländ TCN. Personal ger bättre information och resurser till den infödde.
- **Uppföljningsfrågor:**
 - Vilka bias kan ha påverkat personalens beteende?
 - Hur kan detta förebyggas genom policy eller utbildning?
 - Vilka strukturella hinder (t.ex. språk, dokumentation) förvärrade upplevelsen för TCN?
- **Output:** Gruppsammanfattning om hur tjänster kan minska bias i intagning.

INTERACTIVE ACTIVITY 2

Identity & Bias Workshop

- **Syfte:** Öka självmedvetenhet om personlig bias och hur det påverkar interaktioner med TCN.
- **Format:**
 - Steg 1: Personlig reflektion (20 min)
Guidad journalföring:
 - ”Vilka delar av min identitet påverkar hur jag ser på andra?”
 - ”När har jag känt mig utesluten eller missförstådd?”
 - ”Har jag gjort antaganden baserade på accent, klädsel eller ursprung?”
 - Steg 2: Strukturerad dialog (40 min)
Smågrupper (4–6) delar frivilligt sina insikter.
 - Facilitatorns frågor:
 - ”Hur kan omedveten bias påverka tjänsteleveransen?”
 - ”Hur kan vi kontrollera oss själva innan vi gör antaganden?”
- **Output:** Gruppsammanfattning av delade insikter (inga personliga anteckningar samlas in).
- **Wrap-up Questions:**
 - Vad lärde du dig om dig själv?
 - Hur kan din roll förstärka eller utmana bias?
 - Vilka åtgärder kommer du att vidta för att minska diskriminerande praxis?

IMPLEMENTERINGSVERKTYG & RESURSER

Mall för aktiviteter och ytterligare resurser kan läggas till här.

Varje partner ombeds vänligen att ta fram en lista med cirka 10 ytterligare resurser, som innehåller relevanta, högkvalitativa resurser (handböcker, verktygslådor, rapporter) på deras språk eller på engelska (om de bedömer att de är tillgängliga för målgruppen).

BILAGA 2: MALL FÖR INTERAKTIVA FALLSTUDIER FÖR LÄRANDE

	TITEL/TYP AV AKTIVITET	→ AKTIVITETSNAMN: RÄTTIGHETER I PRAKTIKEN: NAVIGERA I LOKALA SYSTEM → TYPE: ROLLSPEL/SIMULERING
	Instruktioner för genomförande	Aktivetsbeskrivning och instruktioner: <p>Dela in deltagarna i små grupper om 4–6 personer.</p> <p>Ge varje grupp anonymiserade TCN-fallprofiler, till exempel:</p> <ol style="list-style-type: none">1. En flykting med en yrkesexamen men utan erkännande av kvalifikationer.2. En TCN med ofullständig utbildning.3. En migrantungdom utan kunskaper i grekiska. <p>Uppgift: Varje grupp ska kartlägga en möjlig karriärväg för sin tilldelade profil. Med hjälp av European Commission Legal Pathways Tool, grekiska jobbportaler (OAED/DYPA) och NGO-yrkesresurser ska grupperna:</p> <ul style="list-style-type: none">– Identifiera hinder för anställning (t.ex. juridisk status, erkännande av kompetenser, språk).– Utforma en individuell karriärplan med kortsiktiga och långsiktiga steg.– Föreslå stödsystem (mentorskap, övergångsprogram, grekisk språkutbildning, erkännandevägar). <p>Grupperna förbereder en karriärvägskarta (på blädderblock eller digitalt verktyg).</p> <p>Varje grupp presenterar sin väg och rekommendationer i en 5-minuters plenumpresentation.</p> Sammanfattande frågor: <ul style="list-style-type: none">– Vilka kvalifikationer eller erfarenheter var svårast att matcha på den grekiska arbetsmarknaden?– Vilka hinder krävde mest kreativa lösningar?– Vilka stödsystem (offentliga eller NGO-ledda) skulle hjälpa denna TCN att lyckas?

	<p>Lärandemål och utvecklade färdigheter</p>	<p>Lärandemål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stärka förståelsen för hinder och möjligheter för TCN:s integration på arbetsmarknaden i Sverige. - Tillämpa EU:s och Sveriges ramverk på verkliga fallscenarier. - Utveckla praktiska strategier för anställningsvägar. <p>Kompetenser kopplade till aktiviteten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kritiskt tänkande - Beslutsfattande - Empati - Kommunikation - Problemlösning
	<p>Nödvändiga resurser</p>	<p>Anonymiserade TCN-profiler (förberedda av utbildaren)</p> <p>Blädderblock, pennor eller digitala enheter för kartläggning</p> <p>Internetuppkoppling (valfritt, för portaler/resurser)</p> <p>Utskrivna handouts med EU:s och Sveriges arbetsmarknadsverktyg</p>
	<p>Varaktighet</p>	<p>45 minuter (grupparbete) + 15 minuter (presentationer)</p>
	<p>Referenser</p>	<p>(Om aktiviteten är anpassad från en annan källa, ange originalreferensen här, inklusive en fungerande länk.)</p>

Författare

Margarita Markoviti, Sofia Koudouni, KMOP, Grekland

Sara Ferri, Giorgia Stefani, APG23, Italien

Agnese Pierobon, ANCI ER, Italien

Agamemnonas Zachariades, CODECA, Cypern

Prof. Dr. Loreta Huber, Dr. Andreas Huber, EureCons GmbH, Tyskland

Lara Rot, ABD, Spanien

Zoé Dutot, Forum Réfugiés, Frankrike

Tamara Andrea Jara Soto, Esraa Husein SVF, Ungern

Mario Gazzotti, Maracana, Sverige

Grafisk design

Officina 3am

Involverade organisationer

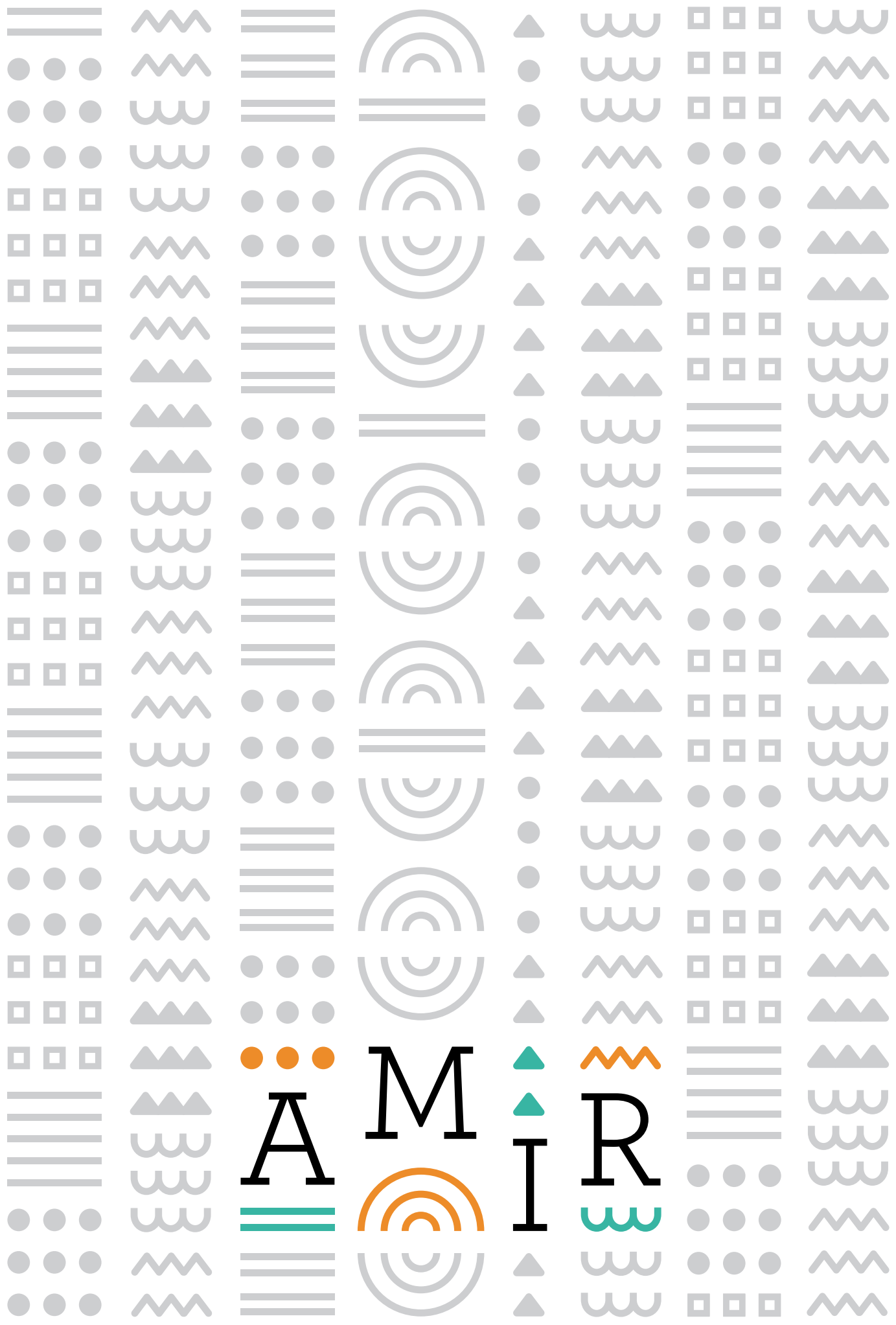

Co-funded by
the European Union

EureCons
Förderagentur GmbH

A

M

I

R

